

ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน อำเภอ
โพทะเล จังหวัดพิจิตร
Factors Affecting Tax Collection Efficiency of
Bangklan Municipal District Photalay District,
Phichit Province

สรญา คงรอด*
อาจารย์ที่ปรึกษา ดร.ธนัสถา โรจนตระกูล**

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตรและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพตลอดจนเสนอแนะแนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี ซึ่งเป็นการวิจัยในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างเชิงปริมาณ คำนวณจากตารางของ Taro Yamane ที่จำนวน ๒๙๐ คน เครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติเชิงอนุมาน การทดสอบ t - test สถิติ F - test ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้กลุ่มตัวอย่างจากวิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาแล้วสรุปผลเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน ทั้ง ๖ ด้านพบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษี รองลงมาตามลำดับ คือ ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษีและกระบวนการจัดเก็บภาษีของรัฐ ด้านโครงสร้างภาษี ด้านการลดจำนวนผู้เสียภาษีที่หลบเลี่ยงการชำระภาษี ด้านลักษณะของกฎหมายภาษีและบทลงโทษ และด้านความมีจิตสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีของผู้เสียภาษี

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม.

** อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

๒. เปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ทั้ง ๖ ด้าน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี: ด้านการรับรู้ข่าวสารการชำระภาษี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี: ด้านอัตราภาษี และประเภทของภาษี และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี: ด้านความถี่ของการชำระภาษี มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน ส่วนอายุ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน

๓. แนวทางในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน อำเภอ โพนทะเล จังหวัดพิจิตร พบว่า ๓.๑)ด้านความมีจิตสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีของผู้เสียภาษี คือ มีมาตรการรณรงค์ให้ประชาชนใส่ใจและเห็นถึงความสำคัญในการชำระภาษีให้ครบถ้วน ๓.๒)ด้านลักษณะของกฎหมายภาษี และบทลงโทษ คือ การเพิ่มมาตรการในบทลงโทษการหลีกเลี่ยงการชำระภาษีให้มีมาตรการที่รุนแรงยิ่งขึ้น ๓.๓)ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษี และกระบวนการจัดเก็บภาษีของรัฐ คือ การเพิ่มพนักงานผู้จัดเก็บภาษีให้มีจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการประชาชน ๓.๔)ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษี คือ การให้ผู้นำชุมชนในท้องถิ่นเป็นแบบอย่างที่ดีในการมาชำระภาษีให้กับเทศบาลอย่างครบถ้วนและตรงเวลา ๓.๕)ด้านโครงสร้างภาษี คือ การจัดให้มีการประชาสัมพันธ์และอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาษีประเภทต่างๆในรูปแบบที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจและ ๓.๖)ด้านการลดจำนวนผู้เสียภาษีที่หลีกเลี่ยงการชำระภาษี คือ มีมาตรการเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการมาชำระภาษีให้ครบถ้วน

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพ, การจัดเก็บภาษี

Abstract

The objectives of the studies were to 1) to study about the level of the levying capability of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province. 2) to study the comparison the factor affecting to the levying capability of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province. 3) to study the guidelines for developing to increase levying capability of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province. This research is quantitative research calculated by using the formula table of Taro Yamane with 290 samples. The tools used in this study were questionnaire and the data were analyzed by using Descriptive Statistics and Inferential Statistics. The data were collected using a questionnaire and analysed by mean, standard deviation, t – test, F – test. This quantity research data; samples were purposely selected for an in-depth-interview, was analyzed by using content analysis. The results of the study were as follows:

1. the level of the levying capability of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province covering all 6 aspects found that the over all was at the medium level. When distinguishing in each aspect found that the highest average aspect was the convenient atmosphere for abiding strictly by the tax law aspect, next to the Revenue Collecting Officer competency aspect and the Revenue Collecting process of the government, Tax structure, decreasing the amount of tax avoidance aspect, tax law aspect and legal punishment aspect and awareness of tax obligations of taxpayers aspect.
2. the comparison the factor affecting to the levying capability of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province covering all 6 aspects found that Gender, Married Status, Education level, Career, Incomes, knowledge and comprehension about tax of taxpayers, The perception of tax payment, tax rate and tax types, paying taxes frequency affecting to the opinion about the factor of tax collection of of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province
3. the guidelines for developing to increase levying capability of Bangklan Municipal District Photalay District, Phichit Province were found that 3.1) awareness of tax obligations of taxpayers aspect were to run the campaign and to encourage the public attention and the importance of paying taxes in full and on time as well as motivating the public that taxpayers' money every baht every stang. The payment to the municipality that has adopted for a cost-efficient local community development 3.2) The tax law and legal punishment aspect were to increase the legal penalty to tax avoidance to have more extreme and to increase the fine rate in order to force people abiding strictly by the tax law aspect. 3.3) the Revenue Collecting Officer competency and the Revenue Collecting process of the government aspects were to increase the efficient number of capable tax collecting officers to serve the people effectively. 3.4) the convenient atmosphere for abiding by the tax law aspect was to have local community leaders to set a good example as a taxpayer of paying taxes in full and on time for the sake of building the good atmosphere and motivating people to realize about the importance of tax paying. 3.5) Tax structure was to provide training and promoting session about the different types of tax types that are easy to understand by the public. And 3.6) decreasing the amount of tax avoidance aspect was to provide the more promoting measure to make people realizing more about the importance of tax paying full and on time.

Keyword : Efficiency , Tax collection

๑. บทนำ

การปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ช่วยสนองตอบต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนภายในท้องถิ่น เทศบาลตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นมีสถานะตามกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการกระจายอำนาจทางการคลัง ให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายได้เพิ่ม ซึ่งอาจจะมาจากภาษีท้องถิ่น ภาษีแบ่ง เงินอุดหนุน ขณะเดียวกันให้มีการกิจและมีอำนาจการใช้จ่ายงบประมาณและการตรวจสอบตามกระบวนการของท้องถิ่น^๑

จากการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ปัญหาในการจัดเก็บรายได้เป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งกล่าวคือเทศบาลมีการจัดเก็บรายได้ที่ไม่เพียงพอในการนำมาพัฒนาและยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบ ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ มาเป็นแนวทางในเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้จากภาษีของเทศบาลตำบลบางคลานให้ดียิ่งขึ้น

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อศึกษาระดับความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี
- ๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี
- ๒.๓ เพื่อเสนอแนะแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษี ในเขตพื้นที่ของตำบลบางคลาน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางสำเร็จรูปของ Taro Yamane¹ จำนวน ๒๙๐ คนและกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสัมภาษณ์จำนวน ๔ คน

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๓.๑ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยหาค่าร้อยละ

๓.๓.๒ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่กำหนดความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี
วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

^๑ ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2550). การคลังท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: พี.เอ.อี.พี.ริง.

¹ Taro Yamane, Statistics : An Introductory Analysis, (Third edition, Newyork : Harper and Row Publication, 1973), p 125.

๓.๓.๓ วิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี โดยใช้สถิติ
เชิงอนุมาน คือการหาค่าที (t-test) สำหรับและทดสอบค่าเอฟ (F-test)

๓.๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์โดยใช้การวิเคราะห์เชิง
เนื้อหาเป็นความเรียงประกอบกับทฤษฎีและแนวคิด

๓.๓.๕ สรุปและเขียนรายงาน

๔. สรุปผลการวิจัย

๔.๑ ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน ๑๖๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๕ อายุระหว่าง ๔๐ – ๔๙ ปี มีจำนวน ๑๐๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๕ การศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวน ๑๑๖ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐ มีสถานภาพสมรส จำนวน ๑๖๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๖ มีอาชีพเกษตรกร จำนวน ๑๗๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๙.๐ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ๑๕,๐๐๑ – ๒๐,๐๐๐ บาท จำนวน ๑๘๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๔

๔.๒ ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาล ตำบลบางคลาน ทั้งหมด ๖ ด้าน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านบรรยากาศที่เอื้ออำนวยให้ปฏิบัติตามกฎหมายภาษี รองลงมา ตามลำดับ คือ ด้านประสิทธิภาพของพนักงานผู้จัดเก็บภาษีและกระบวนการจัดเก็บภาษีของรัฐ ด้านโครงสร้างภาษี ด้านการลดจำนวนผู้เสียภาษีที่หลบเลี่ยงการชำระภาษี ด้านลักษณะของกฎหมายภาษี และบทลงโทษ และด้านความมีจิตสำนึกในหน้าที่การเสียภาษีของผู้เสียภาษี

๔.๓ ผลการทดสอบสมมติฐาน ประชาชนที่มี เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี: ด้านการรับรู้ข่าวสารการชำระภาษี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี: ด้านอัตราภาษีและประเภทของภาษี และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษี: ด้านความถี่ของการชำระภาษี มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี ส่วนอายุ ไม่มีผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีต่อประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของเทศบาล ตำบลบางคลาน

๔.๔ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

๔.๔.๑ สาเหตุที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนหลบเลี่ยงภาษีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันมาจากการที่ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีมียุติหน้าที่เสื่อมถอย โดยมองว่าการเสียภาษีเป็นเรื่องที่ยุ่งยากหรือทำให้เสียเวลา อีกทั้งยังมองว่าการชำระภาษีให้ตรงตามระยะเวลาที่กำหนดนั้นไม่ใช่เรื่องจำเป็น เพราะบทลงโทษเกี่ยวกับการไม่มาชำระภาษีให้ตรงเวลานั้นไม่ใช่บทลงโทษที่รุนแรง

๔.๔.๒ ข้อเสนอแนะแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีให้ประสบผลสำเร็จ

(๑) ควรเพิ่มจำนวนพนักงานผู้จัดเก็บภาษีให้เพียงพอกับปริมาณงานและการให้บริการรับชำระภาษีแก่ประชาชน

(๒) ควรมีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าก่อนถึงช่วงระยะเวลาในการรับชำระภาษีประเภทต่างๆ ให้แก่ประชาชนผู้มีหน้าที่เสียภาษีทราบ อีกทั้งในระหว่างช่วงระยะเวลาการรับชำระ

ภาษีและช่วงสัปดาห์สุดท้ายของช่วงระยะเวลาการรับชำระภาษีนี้นักควรมีการประชาสัมพันธ์ซ้ำเพื่อเป็นการเตือนความจำให้แก่ประชาชนที่ยังมิได้มาชำระภาษีให้เทศบาลได้ทราบ

(๓) ควรมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัดทำและพัฒนาระบบฐานข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเพื่อสะดวกในการติดตามข้อมูลของผู้เสียภาษีเพื่อตรวจสอบข้อมูลย้อนหลังของผู้เสียภาษีว่ามีค้างชำระหรือไม่

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

๑. ควรทำการศึกษาเรื่องปัญหาในการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นข้างเคียงอื่นๆว่าพบปัญหาใดในการจัดเก็บภาษีในแนวทางเดียวกันหรือไม่ และมีวิธีดำเนินการแก้ไขปัญหายังไง เพื่อนำแนวทางนั้นมาปรับใช้กับเทศบาลตำบลบางคลานอำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร

๒. ควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการวิจัยอย่างต่อเนื่องถึงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของเทศบาลตำบลบางคลาน อำเภอโพทะเล จังหวัดพิจิตร เพื่อให้การจัดเก็บรายได้ของเทศบาลมีประสิทธิภาพสูงสุดและนำรายได้นั้นมาสร้างเสริม พัฒนา ตลอดจนนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา รวมทั้งจัดทำบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น อีกทั้งยังส่งผลให้เทศบาลมีอิสระในการบริหารงานต่างๆ และทำให้การใช้จ่ายตามงบประมาณที่กำหนดไว้สามารถดำเนินการได้อย่างคล่องตัวมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (๒๕๕๐). **การคลังท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ:

พี.เอ.อี.พี.วิง.

Taro Yamane. Statistics : An Introductory Analysis. Third edition, Newyork : Harper and Row Publication, 1973.